

BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJKE RAAD

GEWONE ZITTING 2001-2002

11 OKTOBER 2002

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE

**tot beperking van
het maximumtarief
van de successierechten tot 50 %**

(ingediend door de heer Stéphane de LOBKOWICZ (F))

Toelichting

1. Algemene beschouwingen

Ons Wetboek der Successierechten is reeds zeer oud ⁽¹⁾ en bevat maar zeer weinig categorieën erfgerechtigden. Spijtig genoeg heeft men voor een aantal gevallen geen afzonderlijke categorieën ingevoerd en heeft men geen rekening gehouden met bijzondere situaties.

Een aantal van onze geachte collega's hadden reeds aandacht voor deze toestanden en hebben al tijdens de eerste gewestelijke zittingsperiode voorstellen van ordonnantie ingediend om een oplossing te bieden voor deze onrechtvaardige situaties.

De samenwonenden hebben ongetwijfeld de meeste aandacht gekregen van onze collega's, omdat het waarschijnlijk om veel en steeds meer mensen gaat.

Er bestaan niettemin nog andere pijnpunten waarvoor de wetgever een oplossing moet vinden.

(1) Er zij aan herinnerd dat het Wetboek der Successierechten vervat is in het koninklijk besluit nr. 308 van 31 maart 1936 (*Belgisch Staatsblad* van 7 mei 1936) en bevestigd is door de wet van 4 mei 1936 (*Belgisch Staatsblad* van 7 mei 1936). Sindsdien zijn de oorspronkelijke teksten door heel wat wets- en verordeningsbepalingen gewijzigd. Artikel 29 van de wet van 22 december 1977 (*Belgisch Staatsblad* van 24 december 1977) stelt de tarieven van de rechten van successie en van overgang bij overlijden vast.

CONSEIL DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

SESSION ORDINAIRE 2001-2002

11 OCTOBRE 2002

PROPOSITION D'ORDONNANCE

**visant à limiter les droits perçus
sur les successions
à un maximum absolu de 50 %**

(déposée par M. Stéphane de LOBKOWICZ (F))

Développements

1. Considérations générales

Notre Code des droits de succession, déjà très ancien ⁽¹⁾, ne prévoit que très peu de catégories de successibles et a eu la fâcheuse tendance à généraliser quelques catégories oubliant toute une série de situations particulières.

Plusieurs de nos honorables collègues se sont émus de ces situations et ont déposé dès la première législature régionale des propositions d'ordonnance en vue de rencontrer des situations sources d'injustice.

Le cas des cohabitants est certainement celui qui a le plus ému nos collègues car probablement il concerne beaucoup, et de plus en plus, de personnes.

Il n'en demeure pas moins qu'il existe d'autres situations qu'il appartient au législateur de rencontrer.

(1) Rappelons que le Code des droits de succession est contenu dans l'arrêté royal n° 308 du 31 mars 1936 (*Moniteur belge* du 7 mai 1936) confirmé par la loi du 4 mai 1936 (*Moniteur belge* du 7 mai 1936). Depuis de nombreuses dispositions réglementaires et législatives ont modifié les textes initiaux. C'est la loi du 22 décembre 1977, dans son article 29 (*Moniteur belge* du 24 décembre 1977) qui fixe les taux des droits de succession et de mutation par décès.

Aangezien de successierechten op schijven van bepaalde nalatenschappen hoger dan 7 miljoen frank tot 80 % kunnen oplopen, zorgen de meeste personen die geen erfgenaam in de rechte lijn hebben, ervoor dat zij hun nalatenschap onder verschillende erfgenamen verdelen. Zo krijgt iedereen natuurlijk een kleiner deel, maar het wordt minder belast.

Laten wij het voorbeeld nemen van een vermogen van 30 miljoen frank dat overgaat naar een erfgenaam die niet nauw verwant is met de erflater of niet verwant is met hem.

Indien er slechts een erfgenaam is, zal die meer dan 50 % betalen op de eerste schijf van 7 miljoen frank en 80 % op de overige 23 miljoen frank. Dat is een gemiddeld tarief van 74,4%.

Indien dezelfde erflater zijn nalatenschap daarentegen onder 10 erfgenamen verdeelt en dus 10 erfdelen van 3 miljoen frank nalaat, wordt voor iedere erfgenaam een tarief van 44,1 % toegepast. Dat is een enorm verschil, dat niet verantwoord is.

Tenzij men er plezier in schept om vermogens uit elkaar te doen vallen, gebouwen openbaar te verkopen en beursportefeuilles te verkopen..., zie ik niet in waarom men een zo hoge belasting moet heffen in het spijtig genoeg vaak voorkomende geval van een erflater die een leeftijd bereikt heeft waarop hij bijna geen kennissen meer heeft en niet meer dan een of twee verwanten voor wie hij voldoende genegenheid heeft om ze als erfgenaam aan te wijzen.

Men kan zich overigens vragen stellen bij de morele grond en de fiscale opbrengst van een belasting van 80 %.

Met dit voorstel van ordonnantie willen wij een oplossing bieden voor bepaalde situaties die de burgers steeds meer als onrechtvaardig beschouwen.

Men kan toch moeilijk betwisten dat het noodzakelijk is om het maximumtarief van de successierechten tot 50% te beperken.

2. Rechtsgrond

De tarieven van de rechten van successie en van overgang bij overlijden kunnen door de Gewesten gewijzigd worden. Het Vlaamse en het Waalse Gewest hebben dat reeds gedaan en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft dit onlangs gedaan voor de samenwonenden.

De opbrengst van de successierechten die door de erfgenamen worden betaald, komt ten goede aan de Gewesten.

Overeenkomstig artikel 3 van de bijzondere wet van 16 januari 1989 (financieringswet) int de Staat immers

Certaines tranches de certaines successions pouvant être taxées jusqu'à 80 % dès que l'on atteint 7 millions de BEF, la plupart des personnes n'ayant pas d'héritiers en ligne directe prennent la précaution de partager leurs successions entre plusieurs héritiers de sorte que chacun perçoive une part certes plus petite mais surtout moins taxée.

Prenons l'exemple d'un patrimoine de 30 millions BEF transmis à un héritier n'ayant pas un lien de parenté proche ou n'ayant pas de lien de parenté avec le défunt.

S'il n'y a qu'un héritier, ce dernier payera plus de 50 % sur les 7 premiers millions et 80 % sur les 23 autres millions, soit un taux moyen de 74,4 %.

Si, par contre, le même de cujus, laisse sa succession à 10 héritiers en instituant 10 parts de 3 millions, chacun sera taxé à 44,1 %, soit une différence énorme qui ne trouve pas vraiment de justification.

Sauf à vouloir pour le plaisir forcer la division des patrimoines, la mise en vente publique des immeubles, la liquidation des portefeuilles boursiers,... il m'apparaît difficile de justifier un impôt si élevé dans le cas, hélas fréquent, ou le de cujus à un champs de relations que l'âge a, malheureusement, rendu à ce point étroit qu'il ne connaisse tout simplement pas plus qu'un ou deux proches pour qui il a suffisamment d'affection au point de les instituer comme étant ses héritiers.

Par ailleurs, il y a lieu aussi de s'interroger sur la justification morale et l'efficacité fiscale d'un impôt de 80 %.

Le dépôt de cette proposition d'ordonnance se veut être une réponse à ce que les citoyens ressentent de plus en plus comme une injustice.

Limiter l'impôt frappant l'ensemble d'une succession à un maximum absolu de 50 % m'apparaît comme une nécessité difficilement contestable.

2. Base légale

Les taux des droits de succession et de mutation par décès peuvent être modifiés par les Régions comme l'ont déjà fait les Régions flamande et wallonne et comme vient de le faire tout récemment, pour les cohabitants, la Région de Bruxelles-Capitale.

Ce sont également les Régions qui bénéficient du paiement par les héritiers des droits de succession.

En effet, conformément à l'article 3 de la loi spéciale du 16 janvier 1989 (loi de financement) certains impôts sont

bepaalde belastingen waarvan de opbrengst vervolgens geheel of gedeeltelijk aan de Gewesten toegewezen wordt. In het kader van de financieringswet hebben de Gewesten de bevoegdheid om de elementen van deze belastingen te wijzigen.

Door van deze nieuwe gewestelijke bevoegdheid gebruik te maken, kan men de wetgeving aanpassen aan reële situaties.

3. Fiscale gevolgen

De rechtsspreuk « Te veel belasting doodt de belasting » gaat nog meer op voor de successierechten dan voor de overige belastingen.

In sommige gevallen kunnen de tarieven van de successierechten op bepaalde schijven van nalatenschappen tot 80 % oplopen. Het hoeft dan ook niet te verbazen dat de belastingplichtigen steeds vaker middelen zoeken om deze belasting te ontwijken of te ontduiken. Thans nemen de schenkingen en handgiften van de erflater tijdens zijn leven, de inbreng van het kapitaal in een vennootschap, beleggingen in het buitenland, fraude bij de aangifte van nalatenschap, enz., in die mate toe dat de ontvangsten van de successierechten veel te laag zijn in vergelijking met het vermogen van de Brusselaars.

De voorgestelde hervorming zal er zeer zeker toe bijdragen dat de ontvangsten voor het Gewest toenemen en tegelijk dat de belasting die moet worden betaald op het geld dat de erflater zijn hele leven heeft bijeengespaard en dat bij zijn overlijden aan de volgende generatie wordt doorgegeven, menselijker wordt gemaakt. Tegelijk wordt de fiscale burgerzin aangemoedigd. De burgers krijgen het gevoel dat ze solidariteit betuigen met de maatschappij waarin zij leven en niet dat zij, zoals vandaag het geval is, op een onrechtvaardige wijze door de maatschappij bestolen worden.

De ervaring in het Vlaamse Gewest heeft geleerd dat deze verwachting bewaarheid kan worden.

De hervorming van de successierechten in Vlaanderen heeft weliswaar tot de verlaging van de meeste tarieven geleid, maar de ontvangsten van de overheid zijn niet verminderd. Integendeel.

4. Commentaar bij de artikelen

Artikelen 1 en 3

Deze artikelen behoeven geen commentaar.

perçus par l'Etat et le produit en est attribué, en tout ou en partie, aux Régions. Dans le cadre de la loi de financement, les Régions ont la compétence de modifier les éléments de ces impôts.

L'usage de ce nouveau pouvoir à un niveau régional permettra sans aucun doute d'être plus proche de la réalité vécue par la population.

3. Impact fiscal

L'adage « Trop d'impôts tue l'impôt » trouve à s'appliquer encore plus dans le domaine des droits de successions que dans les autres domaines de la fiscalité.

Lorsque certaines tranches de certaines successions sont frappées d'un impôt pouvant aller jusqu'à 80 %, il ne faut pas être surpris de voir se développer les ripostes légales et illégales des contribuables. Actuellement, les donations ou dons manuels faits du vivant du testateur, les mises en société, les placements faits à l'étranger, les fraudes dans les déclarations de succession, ... se développent à un point tel que les recettes fiscales provenant des droits de succession sont beaucoup trop faibles par rapport au patrimoine des bruxellois.

C'est ainsi que la réforme proposée contribuera plus que certainement à augmenter les recettes régionales tout en humanisant la fiscalité qui frappe l'épargne de toute une vie au moment du passage du témoin à la génération suivante, tout en encourageant les citoyens à retrouver volontairement les chemins du civisme fiscal avec le sentiment de poser un acte de solidarité vis-à-vis de la société dans laquelle il vit et non de se voir, comme aujourd'hui, injustement dépouillé par cette même société.

Dans les faits, l'exemple de la Région flamande a confirmé cette aspiration.

Si la réforme de la fiscalité successorale flamande a incontestablement amené à la diminution de la plupart des taux, les recettes des pouvoirs publics ne s'en sont pas trouvées diminuées. Au contraire.

4. Commentaire des articles

Articles 1er et 3

Ces articles n'appellent pas de commentaires particuliers.

Artikel 2

Voor sommige schijven en zelfs voor sommige delen kan een tarief hoger dan 50 % toegepast worden, op voorwaarde dat het totaal van de rechten die geheven worden op de volledige nalatenschap, niet meer bedraagt dan 50 % van de totale raming van de nalatenschap.

Article 2

Certaines tranches pourront subir un droit supérieur à 50 % et même certains lots pourront subir un droit plus élevé que 50 %, pour peu que le total des droits payés sur l'ensemble de la succession ne dépasse pas 50 % de l'estimation totale de ladite succession.

Stéphane de LOBKOWICZ (F)

VOORSTEL VAN ORDONNANTIE**tot beperking van
het maximumtarief
van de successierechten tot 50 %***Artikel 1*

Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Artikel 2

Voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt een artikel *48bis* in het Wetboek der Successierechten ingevoegd, luidend :

« Art. *48bis*. – In geen enkel geval mag het bedrag van de rechten van successie en van overgang bij overlijden hoger zijn dan 50 % van het totale bedrag van de waarde van een nalatenschap. ».

Artikel 3

Deze ordonnantie treedt in werking de dag waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

20 juni 2002

PROPOSITION D'ORDONNANCE**visant à limiter les droits perçus
sur les successions
à un maximum absolu de 50 %***Article 1er*

La présente ordonnance règle une matière visée par l'article 39 de la Constitution.

Article 2

Pour la Région de Bruxelles-Capitale, il est inséré un article *48bis* au Code des droits de succession libellé comme suit :

« Art. *48bis*. – En aucun cas, la somme des droits de succession et de mutation par décès ne peut dépasser 50 % du montant total de la valeur d'une succession. ».

Article 3

La présente ordonnance entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Le 20 juin 2002

Stéphane de LOBKOWICZ (F)

